

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:	
Helyben.	Vidékre küldve:
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.
Fél évre . . . 5 . . .	Fél évre . . . 8 . . .
Negyed évre . . . 2 . . . 50.	Negyed évre . . . 4 . . .
Egy hóra	Egy nóra 70 . . .
Egyesszám ára 4 fillér.	

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **Hj. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Nyílt levél egy ismeretlenhez.

Küldi: **Koncz Ákos.**

Igen tisztelt uram! A mai posta egy levelet hozott Öntől. Mivel pedig az udvariasság azt parancsolja, hogy feleljek soraira, e helyütt teszem azt meg, mert sem nevét, sem lakását nem volt szives velem közölni.

Becsés levele, megvallom, meglepett, mert mindent vártam a Debreczenben megjelent „Az osztrák generális” című szombati cikkemért, csak gáncsot nem. Mert amit abban a cikkben irtam, azt magyar érzésem mondatta velem. Éppen azért csodálom, hogy Ön tisztelt ismeretlen bizonyos politikai következetlenséggel vádol, azt mondván, hogy nem érti: miképpen irhat egy szabadelvű pártiember, ki éveken át szerkesztette a megboldogult Debreczeni Ellenőrt ellenzéki szellemű cikket a Debreczen cz. lapban.

Igaz, hogy éveken át voltam felelős szerkesztője a Debreczeni Ellenőrnek. De az is igaz, hogy ez a lap az én szerkesztésében sem politikailag, sem vallásilag nem volt elfogult sohasem. Tárnyilagos maradt mindenkor. Nem dolgozott soha ez a lap szenzációba. Nem gyalázott senkit, nem avatkozott senki magánügyeibe,

tisztelte a mások meggyőződését. Elismerték ezen becsületes eljárását azok is, akik nem voltak a lappal és a szerkesztőjével egy politikai nézetben. Hazafias volt minden sora, tisztos tollakkal irták minden betűjét, büszkén mondhatom csekély tiszteletdíjért, minden anyagi haszon nélkül. Komoly lap volt. Nem a piacnak irt, hanem a művelt közönségnek.

És talán éppen azért bukott meg, bár nem én, hanem az utánam jövők hantolták el. Ne bántuk, nyugodjék békével.

Ön tisztelt ismeretlen ur az eddig mondottakat idézve, habár más szavakkal, megró, amiért én a szabadelvű párti ember az ellenzéki Debreczenben írni merészelttem az osztrák generálisról, a katonai javaslatokról és több efféle dolgokról.

Mindig előre meggondolom irásom tartalmát, mielőtt papírra rovgatom a betűket. Akkor is meggondoltam, mikor az osztrák generálisról irt cikket irtam. Lássa Uram: a Debreczen szerkesztője nem nézte szabadelvű mivoltomat, sőt közölte is a cikket. Még azt sem kívánta — mint Ön — hogy lépjek át az ellenzékre. Tisztos hangnak, hazafiasnak találta cikkemet és leközölte. És leközölte, mert azokat, amiket ott elmondottam, igaznak találta.

És legyen Uram meggyőződve, hogy igen sokan voltak velem egy véleményen nemcsak az ellenzékéről de a szabadelvűek közül is.

Mert Uram, ne tessék elfeledni, **hogy a most folyó politikai küzdelem nem egy párt nemes küzdelme. hanem minden igazán érző magyar lélek igazságos harca. Nem lázadás, nem forradalmi szellem az. hanem mélységes ragaszkodás ahhoz, ami a miénk, ami a vérevel szerzett sajátunk, a mi százados küzdelmeink gyümölcse. Hang az, mely szívből tör elő . . . Láng, mely a hazaszeretet oltártüze . . . Aggódás, hogy elveszítjük, amit hosszú évek küzdelme után megszereztünk. A nemzet lelkének panaszos sóhaja egy idegen szellem tértnyomulása felett.**

Ennek a hangnak voltam én erőltelen szócsöve. Ennek a lángnak egy szikrája melengette meg lelkemet . . . Ez az aggódás engem is félelemmel tölt el. Ez a panaszos sóhaj száll az én ajkamra is, midőn látom, hogy a magyar érzés miképpen feszítettik keresztre.

És hogy ezen hangom kiejtésére, ezen szikrának kipattanására, aggodalmam kifejezésére, panaszos sóhajom továbbítására — szabadelvűpárti létemre — miért választottam a Debreczen cz. lapot, kívánságára Uram, azt is megmondom . . . E lap szerkesztője jó barátom, ki cikkeimet ma-

Ilias . . .

Ismét szerelemről szól ez az én irásom, szerelemről, a minék még a boldogsága is fájdalomtól állott, olyan földöntúli szenvedélyből, a mi ezer szív közül csak egyet kinez, csak egyet emel föl a földről. A te álmodó, vergődő lelkedről akarok mesélni Ilias.

Mert hogy itt pihenek a puha fűben, a komló indák hűvös, aranyos zöld árnyékán reám nehezedik a forró nyári délután mozdulatlan levegője és elkábit, félálomba ringat. Mintha nem is élőlény volnék, csak egy atom, a nagy természet kicsi darabja, és a mint a te történeted akkordjai megcsendülnek vibráló lelkem hurjain, úgy érzem, hogy ez is egy parány abból a halk, andalító hangzavarból, a mi a csöndet alkotja a forró nyári délutánokon.

Eszembe jut gyermekkorunk, eszembe jut a legapróbb részecskéig, pedig bizony nagyon régen volt az, mikor utoljára öltöztettük fel együtt a babákat, a piros pannát, meg a hercegnőt, hiszen nagyon régen hevernek azok a padláron, belepte

már őket a pók hálója is talán. Valamint az is elmúlt és nem tegnap pedig, hogy a szénaboglya tövében ültünk és betűzgettük a hősrégét, az Iliast, s a mikor te így szóltál:

— Meglásd, én olyan hős leszek, mint Ilias!

Én kacagtam, kacagtam, mint egy gyermek nevet, a ki azt gondolja, hogy csak az a harc, a hol fegyvereknek nagy csörgése legyen, és csak az a hős, a ki olyan mint akit Homér hősrégéje dicsőít.

És te a te harczodat megharczoltad, ó Ilias, lám válladat már beborítja a fekete selyem palást, a mi papjaink ideális, szép viselete. Hiszen tudom én azt jól, hogy hosszuk és keservesek voltak a te harczodnak esztendői, mikor felrehuzódtál mulató diák társaidtól, mert nem volt jó ruhád, mikor könnyes szemmel folytattad szivedbe a büszkeséget, s türted a sértést, te az első emi-nens, mert a ki bántott: gazdag ember gyermeke volt, de te szegény ember fia voltál Ilias, igazat mondott hát, mikor szemedre vetette földhöz ragadtságodat. És te türtél, szenvedtél, vívtad a harczot az étellel és önsziveddel, s a szived, melyben mindenki

fájdalmára megtermett a gyógy ir, fájt, vérezte és gyógyulást nem talált.

És a mikor legelőször állottál föl a mi templomunkban, hirdetni az urnak ígését abban a selyem palástban, a mi ugy megfeszült szeles válladon, s a mit saját erőd, vasszorgalmad borított oda — mondom — úgy érezted, hogy végére értél a te harczodnak. De ó mennyire csalódtál akkor Ilias!

Alig egy hét, két hét, vittek egy kis alföldi városba papnak, nem láttalak többet, csak a leveleid jöttek hirt mondani rólad . . . Hogy megszeretted egy aranyos haju szőke leányt, a kinek kék volt a szemé, nem olyan színű, mint a májusi égbolt, hanem mint mikor nyári délután hirtelen beborul, olyan sötét, majd hogy nem fekete. Irtad, hogy az is szeret téged, de a te lelkedet nem tudja megérteni, nem tudja elképzelni, mi gyönyörűségedet találd te abban, hogy az ölebe hajtod a fejedet s beszélsz neki halk, remegő hangon elmúlt, avagy jövőd dolgokat, mikor odakün a napsugár ragyog s a többi lányok sétaltatják az elegáns nyári toiletteket. Csak a lett a vége, hogy mikor megkérte a ke-

gyaros szivességgel fogadja. Nem nézi, hogy én a szabadelvű párthoz tartozom és nekem eszembe sem jut azért nem irni részére, mert ő ellenzéki... Ne turbálja tehát Uram a mi szellemi összeköttetéseinket. Hiszen láthatja Uram, hogy amennyiben egyéb elfoglaltságom engedi, irok én néha-néha a többi budapesti és helyi lapokban is anélkül, hogy e tekintetben a lap irányára reám befolyást gyakorolna...

Ne nehezteljen tehát csekélységemre igen tisztelt uram és ne vessen szememre semmiféle politikai következtetlenséget. Nem lappangok cikkeimmel. Egyébiránt számítottam arra, hogy lesznek emberek, a kik megakadnak soraimban. És nem csalódtam. És ez nekem megvallom, igen jól esik, mert még eddig a legtöbb esetben csalódtam.

Ezekben adom meg válaszomat, melyhez még csak annyit csatolok, hogy a pártfegyelmet csak addig tartom meg, sőt azt csak addig tartom jogosultnak, míg a kötelék nem sérti **hazafias érzésemet**. Első sorban vagyok magyar s csak azután pártember. De midőn ezt kijelentem, nem tagadom meg szabadelvűpartit voltomat.

Azért tehát ne bántsa önt tisztelt ismeretlen az én hazafias hangom. S ha mégis irántam és igénytelen irásom iránt mutatott érdeklődését ezen nyílt levelem végén megköszönöm, ezt azért teszem, mert alkalmat nyújtott nekem azon kijelentésre, hogy szabadelvűpartit lételemre is lelkemből **gyülölöm azt az irányzatot, mely osztrák szellemet akar behozni a magyar nemzet egészséges szervezetébe.**

A Király himnusz és Fejérvary báró.

Van egy bizonyos időpont, midőn az ember második gyermekkorába lép.

Ha kisebb állami hivatalt visel, akkor nyugalomba küldik. Valahogy hibát ne es-

zét egy gentri sarjadék — ő meg odaigérte neki — ; mert igaz, hogy az nem ábrándozott naphosszat csak ő róla, de négyes fogaton vágatott el a porta előtt s félészakákon át húzatta az ő nótáját a czigány-nyal...

Igy volt. A te leveleid csak jöttek én hozzám hirt mondani rólad, vigan kezded mindég és mégis szomorúság szólott a te leveleiddől, szünet nélkül való, megnyugovástalan. Egyszer aztán elmaradtak azok is, és azontul nem beszélt a te fájdalomdról senki, csak az a véres szélű kis seb a homlokod közepén.

Igy volt és nekem nem maradt más a te emlékedből, csak egy karcu fekete obelisk egy ákácós temetőben, a mire vastag bütökkel van felvéve a neved után: „Pásztorokodott az Ur szőlőjében másfél esztendeig.“

És a mint átszűrődnek a lombon a bucsuzóra hajló nap utolsó sugarai, úgy látszik, éppen mintha hosszú aranyos hajból volnának fonva azok a betűk.

Deák Juliska.

náljon a számsorok összeadásában, vagy kivonásában, helytelenül ne magyarázza, mint bíró a jogszabályokat, a kereskedelmi vagy ipari törvények megtartását kellőleg ellenőrizhesse, teljes birtokában legyen szellemi erejének és tudatában felelősségének.

Vannak élethivatások, ahol törvény határozza meg azt a korhatárt, melyen tul pensióba küldik az embert, akar akarja, akár sem.

Azt azonban hiába kérdeznénk, meddig viselhet valaki miniszteri állást?

Ez jól is van így Utóvégre igazi alkotmányos érzéssel kormányzott országban maguk a viszonyok adják meg reá a feleletet, mikor kell egy helyes politikai érzésű embernek odahagyni a bársonyszéket.

Nálunk ez nem így van. Van egy miniszterünk, aki mindég csak marad; a többiek mennek, — ő marad.

Nem azért, mintha talán romba dőlne az alkotmány épülete, ha kivennék belőle azt a „hatalmas“ oszlopot, nem mintha ő volna az egyedüli nemzet fentartó támasza a sokat sanyargatott országnak, nem is hazafias érzületének kétségtelen megnyilvánulásaiért, hanem azért, mert ő nem politikus, ő katona és valljuk meg jó katona. (Osztrák katona. Szerk.)

Igaz, hogy Fejérvary miniszter ur csakis katona, de lehet: ez képesíti őt mindenre.

Lehet mi nálunk hadvezér, lehet honvédelmi, lehet kereskedelmi, földművelési, vagy az Isten tudja még mifele miniszter.

Lehet egy kormány vezetője akár mint tényleges miniszterelnök, akár, ahogy a jelen állapotok mutatják, mint hallgatóságos kormányfő.

Igaz, hogy Fejérvary ur már régen megérett a jól megérdemelt nyugalomra, de vele úgy vannak, mint a régi kedves játék szerrel.

Sokszor már kezelába sincs a bábnak mégis jobban tetszik mint a melyeknek még meg van az aranyhaja.

Amavval lehet verekedni, az nem török össze, annak már nem árt semmi.

Hát ha még feje sincs már?! Ez a legjobb, ekkor még attól sem kell félni, hogy a korpa kihull belőle és összepiszkolja a gazdáját, mert a mi kedves honvédelmi miniszterünk már a fejét is elvesztette.

Azt hiszi, hogy feleltlensége tudatában mindent megköczkázthat. Vagy — a mi talán igazabb is — úgy van meggyőződve, hogy őtet már senki sem veszi komolyan?

Igen, de a gyermeket is megverik, ha gondatlanul a tüzzel játszik, neki pedig, dacára, hogy honvédelmi miniszter, mégis csak kell lenni annyi eszének, mint egy gyermeknek?

Hiszen nem lehet a haragos apa elől mindég a mama szoknyája megé bujni. Ha egyszer csintalanságával valami nagy bajt csinál, akkor már veszélybe dönti az egész háznépet!

Hogy ingerelheti józan ember egy nemzet hazafias érzését annyira, mint ő? Hogy teheti meg azt a mélyen tisztelt Gotterhaltét királyhymnusnak? Micsoda politikai erkölcsi elvetemültség kell ahhoz, hogy azt nép hymnussá léptesse elő?

Hát nem ismeri Fejérvary ur a magyar nép hymnust?

Az igazi néphymnust, amely csakugyan a nemzetre kéri Isten áldását oda, ahonnan aztán a királyok, miniszterek áldása jön, oda ahonnan az erő, hatalom ered.

Ha már becsületes katonának mutatkozott Excellenciád, mért nem marad, vagy miért nem lesz ilyen hazafi is? Hát a kettőt nem lehet össze egyeztetni?

Miért nem magyarázza meg odafent azt

a sokat hangoztatott elvet, hogy erős hadsereg, csak erős nemzeti érzéssel állhat fent?

Azt mondják, a történelem az élet tanító mestere.

Kérdezze meg hát a miniszter ur ettől a mestertől, lehetett volna-e a kis Görögország, Róma világhatalommá, ha arabusul kommandirozták volna katonáikat, a francia nemzet megszerezhetette volna-e a „gloire“-t, elnyerhette volna-e a „grande nation“, a nagy nemzet melléknevet, ha Napoleon spanyol hadvezéri kart tartott volna maga mellett, Németország elsőrendű világhatalom lenne-ejma, ha Bismarck fel nem ébreszti a szunyadozó német szellemet, s ha e szellem nem segíti Moltkét Párizsba és Königrätzbe?

Ha mindezek elmentmondanak a magyar nemzet jogos kívánalmainak, akkor nem bánjuk: szedjen össze zsoldos csapatokat, de ne az ország, hanem az Isten kegyelméből uralkodó fejedelmek pénzén. Ezekbe belebeszélheti azt is, hogy a Gotterhalte néphymnus, vagy beszélhet nekik bármit, ami jól esik.

Dr. Ábrahám Dezső.

Délutáni levél.

(A hajdukról.)

Én már némelyirást rovogattam az én legkedvesebb, vérszerintvaló hajdu testvéreimről; de, nyíltan valom, nem győzök bételni az ő szeretetökkel.

A magyar faj uralmát, haladását, gyarapodását biztosító minden nemzeti erény és erő duzzadoz ezekben az én véreimben. Századok példái bizonyítják ezt. De emellett bizonyít, hogy a régi nemes vér nem fajul vízzé, a hajduk legutóbbi budapesti tiltakozó utja is, midőn a nemzet jogaiért porondra léptek, midőn a havas zivatarban koszorut helyeztek a Bocskai szobrára is.

Elösmerést érdemel ez a nép. És én mindhalálomig dicsérem is hajdu testvéreimnek gyönyörű magyar érzését, gyönyörű magyar elvét. — Az igazi, romlatlan Bocskai utódok ők. Ma még az ekeszarvát kormányozzák, de ha veszély fenyegeti a nemzet szabadságát s a baha hívó szavát hallatja, nyeregbe pattan a szántóvető és bátran indul a nemzeti harcba... Az ősök is így cselekedtek. Régi krónikából ösmerjük így. És igazságot hirdetett Rákosi Viktor, a nánási hajdu kerület követje, a Bocskai szobor talapzatáról a ragyogó szemű, barna piros arczu hajduknak:

— A hajdut becsülje meg a király is; mert a hajduk barátoknak hívek, de ellenségnek félelmetesek.

Igy van ez! Szóról-szóra igaz ez a jellemzés. A földjéhez hű, a földjét barázdáló hajduság ős erényei ma is romlatlanul élnek és én azokat a garasos urakat, kik, ha még a nemzet igaz jogairól forog is a szó, fölfelé tekintgetnek, bármely hatalommal szemben hajlékony derekuak, az érdeklésés fazekából szívesen halász-

gatnak, a gatyás hajdunál elsőbblónak szeretik tartani magokat (mert ilyen könnyen felejtí a gyarló ember atyját, nagyatyját!) és akik közül e tiltakozás alkalmával is sokak óvatosan félrehúzódtak, a kuczkóban sesegtek-susogtak, az ilyeneket nem tartom igazi hajduknak. Ezek korcsosult hajduk. És valóban nem csodálom, ha az én józanfelfogásu hajduvéreim nem fogadják őket vezetőkül.

A budapesti fényes, hazafias felvonulás alkalmából helyénvalónak láttam ezeket elmondani, hogy az igazi hajdu buzduljon, a himes-hámos, teszi-veszi korcsivadék pedig, feltéve, hogy képes rá, szégyelje magát!... Igenis szégyelje magát. És bárha nevet, osztályokat nem is neveztem, mindkiket illet: érthetnek ez irásból.

Szabad Hajdu.

A temesvári sánczon.

Ágyugolyó a vár falábar
Regéld letűnt idők sorát.
Diadalmas bús nagy csatákról
Mit vésett az idő reád?

Török világ nagy zivatarját
Vajjon már innen nézted-e,
Hallottad-e amint csattogott
A hős Losonczy fegyvere?

A vár alatt a maroknyi nép
Tudod-e hogy elvérezett,
És szolgáltság rabbilincse tört
Századokon egy nemzetet?

Ágyugolyó a várfalában
Regéld letűnt idők sorát,
Diadalmas, bús nagy csatákról
Mit vésett az idő reád?

— Valamikor nem is régen
Felhő támadt fent az égen,
Óriási tűznek lángja
Ragyogott az ég falára,
S megindult a piros felleg
Napnyugatról napkeletnek.
Az utjába nem állhatott
Kifent szurony, ágyutorok,
Magas hegyek sziklabércze
Megremegett fázva, félve,
S trónokat is porba szórat
Csodatevő istenszózat:
Hogy az ember dísze, éke,
A szabadság istensége.

Mégis volt egy, aki daczczal
Ujjat húzott a tavaszszal
S kikeletre telet akart —
S összezúgott, csengett a kard,
Recsegett az úszó gálya,
Mert e nemes, büszke magyar
Nem dőlt önként rabizába.

A szabadság és erőszak
Hősi csatát itt is vívtak,
Egy utolsót... Azt a gyászost,
Kit a magyar úgy meggyászolt.

Ez utolsó, bús csatába
Szálltam én e vár falába...

(Gyoma.)

Kató József.

NAPI HIREK.

Játszák-e a Gotterhaltét az aradi kivégzésnél?

A 48-iki idők történetének egyik nagy tudásu és alapos kutatója e kérdéstről a többek közt a következőket írja:

A köztudatban úgy él, hogy az aradi vértanuk kivégzésénél a Gotterhaltét játszott a osztrák katonabanda.

Mint a szabadságharcz, különösen pedig a vértanuk történetének szorgalmas kutatója én is teljes bizonyossággal állíthatom, hogy maga a kivégzés nem a Gotterhalte mellett történt.

Az aradi vértanuk kivégzésének lefolyását és így a katonaság akkori szereplését is, a szemtanuk és más egykoruak feljegyzései után tisztán meg lehet állapítani. A kivégzésnél a Woher báró nevét viselő gyalogezred négy zászlóaljja, egy tizenkét fontos üteg és egy lovasszázad szerepelt.

Kora reggel három Woher zászlóalj a bitófához vonult, az üteg a lovasszázad fedezete mellett az új-aradi uton örködött az estleges támadás ellen, a negyedik Woher-zászlóalj pedig Tichy őrnagy vezénylete alatt később a vértanukat kísérte a vesztőhelyre. Katona banda eközben nem vonult ki. Közvetlen a kivégzés után volt ugyan némi katonai formáság, t. i. Tichy őrnagy a kivégzés után imára vezényelte a csapatokat és ezután beszédet intézett a csapatokhoz, feltétlen engedelmességre intvén őket, de eközben sem hallatszott a Gotterhalte. De ennek hangjai mellett ülte meg a városréség délután a tizenhárom aradi vértanú halotti torát...

Az egész várórséggel ugyanis diszszemle alatt, elrettentő példa gyanant tudatták a szabadságharcz dicső vezéreinek, nekik csak, Pöltenberg, Nagy Sándor, Knezich, Dessewfy, Damjanich stb. volt császári kapitányok vagy őrnagyok kivégzését és ünnepélyesen a császár iránti hűségre intették a katonákat.

És eközben méltóságteljesen hangzott a Gotterhalte melynek **méltó neve a hóhérnóta**...

A Gotterhalte hangjai mellett siratták ezalatt vezéreiket és elvesztett hazájukat a várbeli, a később várfogságot szenvedett honvédfoglyok, akiket szintén halálra szánt a kamarilla.

A csütörtöki rendkívüli közgyűlés tárgyai.

Debreczen törvényhatósági bizottsága április 23-án, csütörtökön délután rendkívüli közgyűlést tart, amelynek tárgysorozatát Puky Gyula főispán a következőkben állapította meg: 1. Névszerinti szavazás a sestakert végében levő 1118 négyszögöl városi földterület elidegenítése felett. (Első ízben kitűzve. — 2. Névszerinti szavazás a Rickl Gizella-féle 2 hold 21 négyszögöl városi földterület elidegenítése felett. (Első ízben kitűzve. — 3. Névszerinti szavazás az állami gyermekmenhely részére kijelölt, a Mester utca végén fekvő, jelenleg a debreczeni helyi-vasut részvénytársaság által használt városi telek elidegenítése, illetve az állam részére átengedése felett. — 4. Névszerinti szavazás az újvárosi ut mentén épített vasuti sorompóház területéhez 536 négyszögöl városi földterület elidegenítése felett. — 5. Tanácsi javaslat a f. évi május 21. és 22-ik napjain Debreczenben rendezendő kerületi nagy tornaverseny költségei fedezésére 3000 koronának megszavazása iránt. — 6. A debreczeni V. országos cipészkisiparos szakkongresszus előkészítő bizottságának kérvénye, betérjesztve a deb-

reczeni kereskedelmi és iparkamara által, a kongresszus céljaira 2000 korona segélyadás iránt, tanácsi javaslattal. 8. Állatorvosi oklevél kihirdetése. 9. Bábaoklevelek kihirdetése.

A Csokonai kör felolvasó ülése.

A felolvasó üléseinek sorozatát érdekes üléssel rekeszti a Csokonai kör. F. hó 25-én, szombaton délután 5 órakor tartja meg ezt az ülést, midőn is, hisszük, zsufolásig megtelik a városháza nagyterme. Nem is lesz érdektelen ez a felolvasás, melyre a városházi uraknak, polgárságnak, kollegiumi ifjuságnak különös bben felhívjuk figyelmüket. Debreczen történelmének fáradhatatlan kutatója, Zoltai Lajos ekkor olvassa fel a XVIII. századi Debreczen történetéből írott korrajzát, a nagy debreczeni főbíró, Domokos Márton és kora érdekkeltő és okulásra gazdag történetét. A városi tisztikar nagy elődöt ösmert meg, ki nemcsak közigazgatási képességeivel, a szülőváros iránti odaadó áldozatkészséggel tűnt ki, de kiváló, sok oldalú műveltségével is egyik legelső férfiak volt korának. A kollegium ifjai pedig a hatalom által erőszakosan támadott reformáció egyik szívós, tántorthatatlan buzgó nagy védőbajnokát fogják megösmerni a jeles debreczeni főbíróban. Ámde a hölgyek, a kedves lányok szórakoztatása sincs mellőzve; mert ime a virágostollu ifjú irótársunk: Szathmáry Zoltán „A regény vége” című elbeszélését olvassa fel. Sokkal kedveltebb író ő, mintsem hogy itt Debreczenben különösebben kellene ajánlani Zivuska Andorral együtt, ki megkölteményeit fogja felolvasni. A legnagyobb érdeklődésre és figyelemre érdemes tehát ez a felolvasó ülés, melyre a belépti díj 1 korona, deákjegy 20 fillér. A tagok és hozzátartozók belépti díjat nem fizetnek. Jegyeket előreválthatni Tóth Béla gyógyszerész, körpénztárosnál, valamint a felolvasáskor a pénztárnál.

A debreczeni új dandárparancsnok.

A Wollnhoffer Lajos tábornok nyugalomba vonulásával megüresedett debreczeni 80-ik honvédgyalogdandár parancsnoki méltóságára ő felsége Nagy Győző ezredest, a kolozsvári 75 gy. dandárparancsnokát nevezte ki. Nagy Győző korábban a szegedi honvédgyalogezred parancsnoka volt és tőzsgyökeres magyar ember; mi pedig ritkaság ily magas rangban.

Elbocsátás a honvédség kötelékéből.

A honvédelmi miniszter dr. Somogyi Zoltán szolgálaton kívüli viszonyban álló ezredorvost, saját kérelmére, a honvédség kötelékéből elbocsátotta.

Névnapozás.

Beküldetett: A „jogász és tisztviselői kör” elnökének, Puky Gyula ő méltóságának névnapja megünneplése céljából f. hó 25-én, szombaton este 8 órakor saját helyiségeiben társasvacsorát rendez, melyre a t. tagokat

ezuton is meghívja a körgazda. Vendégek szívesen láttatnak. Jelentkezések a kör helyiségeiben csütörtökön estig fogadtatnak el az ott kitett aláírási iven.

A debreczeni kereskedő ifjak

Önképző egyesülete április 26-án, vasárnap d. u. 1/23 órakor évi rendes közgyűlést tart, saját helyiségében. Targysorozat: 1. Titkár és választmány jelentése 1902. évről. 2. Mérleg, zárszámadások és az évi költség-előirányzat betérjesztése. 3. Számvizsgáló bizottság jelentése és ezzel kapcsolatban a titkár, választmány és a számvizsgáló bizottsági tagoknak a felmentés megadása. 4. Választmányi indítvány tiszteletbeli tagok választása iránt. 5. Esetleges indítványok. 6. Tisztviselők és a választmány megválasztása.

Hány 48-as honvéd van még?

A 48 honvédsereg legmagasabb létszáma 130,000 harcosra rugott, akikből 54 év után még 20,000-en vannak életben; ezek közül ez év január havának végén összesen 13,044 honvéd volt nyugdíjazva, még pedig: 3 tabornok, 9 ezredes, 12 alezredes, 35 őrnagy, 197 százados, 299 főhadnagy, 526 hadnagy, 1394 tizedes és 9829 kőz-vitez.

Uj tanácsbírák.

Az alsószabolcs-hajduvidéki ev. ref. egyházmege a pótiszavazással Kiss Ferencz püspökladányi lelkészt és Lengyel Imre jbirót tanácsbírákká választotta.

A felekezeti iskolák segélyezése.

A felekezeti iskolák segélyezése egyik tengeri kigyója volt a városnak. Régóta húzódik ez az ügy, a miniszter is több ízben megsürgette a rendezést, mig nem végre tegnap délután a tanács végleges megállapodásra jutott. Hosszas tanácskozás után kimondotta, hogy a mostani iskolasegélyezések összegeit is beleszámítva, összesen 1 millió 600 ezer korona segélyben részesíték az iskolákat. A már meglevő 860.000 korona segélyen kívül 739.100 koronát kíván a közgyűlés által megszavaztatni, mely összeget lélekszámarány szerint megfelelő részben osztanának fel az egyes egyházak között. A csütörtöki közgyűlésnek ez lesz legfontosabb tárgya és ott is előreláthatólag vita tárgyát fogja képezni.

Az öreg honvédek jóltevői.

Dr. Hegedüs Páltól, a debreczeni öreg honvédek elnökétől a következő nyugtató és köszönősorokat vettük: A folyó évi márczius havában, a honvédegylet részére a helybeli pénztintézetektől a következő adományok adattak át az elnökséghez: 1. Az első debreczeni takarékpénztártól 25 korona. 2. A helyi vasut részéről 30 kor. 3. A közigazgatási banktól 20 kor., 4. A Petőffy dalkörből 20 kor. 5. Az „István” gőzmalomtól 10 kor. 6. Az alföldi takarékpénztártól 10 kor. 7. A főkapitányné sz. Dragota Natália urnő öngyűléstől 4 kor. Összesen 119 korona. A kegyes adományokért fogadják az illetők a leghálásabb köszönetünket. Dr. Hegedüs Pál, honv. egyf. elnök.

Nyugalomba vonult magyar huszár tőrzstiszt.

A hadsereg lovastiszt karából ismét egy kiváló magyar tőrzstiszt válik

meg. Ugyanis a debreczeni 7-dik Vilmos huszárezred népszerű, igazi magyar érzelmű, kiváló képességű, gavallér tőrzstisztje, az ősi magyar nemes Máriássy László alezredes megváltik az ezred, illetőleg a nadsereg kötelékéből. A király Máriássy alezredest saját kérelmére nyugalomba helyezte. Távoztása határozott veszteség a magyarságra, egész regiment polyákokot, osztrákot odaadtunk volna érte. Érdekes felemlíteni, hogy Máriássy alezredes egyik legnagyobb szőlőbirtokos a to-kaji hegyen.

Zempléni Árpád bordala.

Az egykoron Debreczenben is lakos poétát, Zempléni (Imrey) Árpádot a Petőfi társaság tagjai sorába választotta. Székfoglalóját most tartotta meg Lavottáról írott verses elbeszéléssel. Mutatóul itt adjuk a mindvégig zajos tapsokkal kísért műből eme pattogós bordalt:

Egy pohár bor, két pohár bor,
Mindig iszom barátságból;
Egy pohár bor, két pohár bor,
Mérget ittam akárhányból.
Mégis mikor jó bort látok,
Felejttem a rossz barátot,
Felejttem az ölé mérget
S iszom örök b kességet,
Üdvösséget.
S addig nyelek én,
Mig csak élek én!
Ha nem élek én,
Más lesz a legény.
Isten neki fakeszt!
Hogy lesz? mi lesz? ne keresd!
Igyál, igyál, igyál!
Érik a gerezd!

Szávay Gyula és a kassaiak.

A kassai kereskedők köre fenyves Rákóczi unnepe rendezett, a melyre, közreműködni, a debreczeni kereskedelmi és iparkamara kiváló titkárát, Szávay Gyula koszorus költőt, a Petőfi társaság jeles tagját is meghívták. A nagy sikerű kurucz-ünnepnek egyik legkiemelkedőbb pontja volt a Szávay szereplése, melyről ezt jelenti a „Pesti Napló” kassai tudósítás után. — „Klebersberg urnő hatásos daléneke után Szávay Gyula, a jeles poéta adta elő Rákóczi Ferenczről szóló vitézi énekét. A költőt, aki pompás díszmagyarban jelent meg, lelkes tapsal fogadták. Maga a költemény, amely a Rákóczi alakját, a kuruczok hősi tetteit sze encés ihlettel és művészettel szövi krónikás énekbe, hatalmas lendülettel, képeinek gazdagságával, zamatos ódon magyar nyelvvel és mélységes magyar érzésével óriási hatást keltett s ritka lelkes, hosszú tapsot és éljenzést váltott ki a közönségből.”

A huszártiszt és a Kossuth nóta.

Schandl Géza honvédhuszár főhadnagyot aki mulatozás közben elhuzatta a Kossuthnótát, az ezredparancsnokság Aradról Szegedre helyezte át. Schandl Géza főhadnagy ellen áthelyeztetése alkalmából vizsgálatot is indítottak, amey ügyben — mint jelentik — tegnap hozta meg a döntést a katonai bíróság. Az ítélet szerint az ezredparancsnokság a főhadnagyot vizsgálat alá helyezte, mert fényes nappal vendéglőben mulatott és a Kossuthnótát huzatta a cigánnyal. A katonai büntetőbírószék azonban az elkövetett vétségért az áthelyezésben elégséges megtorlást lát, a főhadnagyot a további vizsgálat alól felmentette.

A zár alá helyezett család.

Szegedről írják ezt a jóízű históriát: Nagy eszmás magyar állított be a napokban a kapitányi hivatalba s egészen elkésredve szolt:

— Tekintetes ur bajban vagyok.
— Nos, mi a baj?
— A fiam nem mehet az iskolába, mert vörheny miatt be van zárva az iskolájuk.
— Hát bizony ez baj.
— De van ennél kérem alásam még nagyobb baj is. A kutyámat is lánczra költött tenni, mert a környéken egy másik megvesződött.

— Hm . . . hm . . .
— Ez azonban még sémmit. A tehén is nyolcz napig a jászolhoz köll lögyen kötve, mer az idegenből vöttem.
— Ugyan?
— Oszteg a hizóimat sem tudom kihajtani a mázsához, merhogy a sertésvész miatt otthon muszáj tartani.
— Jó. Hát aztán mit akar most tenni?

— Hogy mit akarok? Hát keröm alásan a tekintetes urat, csakasson le má engöm is, hogy legyen az egész család zár alatt! . . .

Szegedről írják ezt a történetet, de bizony Debreczenben is bizvást megeshetett volna ebben a azifranymoruságos világban.

Szétfeszített Hymen rózsá-láncza.

Egy vidéki ujság közli a következő tragikomikus hírdetést.

Ezennel kijelentem, hogy Krauze Anna. (Fehér-utca 53.) kisasszonnyal történt eljegyzésemet részemről felbontottam, mert ő nagysága zálogba tette a jeggyűrűjét. Tisztelettel Sanda Norbert, Uri-utca 17. l. 4.

Az eset valóban házassági akadály, a mire nem gondoltak sem a római, sem az egyházi jog megalkotói, de ami még különösebb — a poéták sem. Pedig mily meghatóan lehetne verselni a hűtlen leányról, a kivél „visszamegy a partie” és ő, ő az álnök, jeggyűrű helyett a zálogjegyet küldi vissza. Avagy mily érdekes fordulata volna a hagyományos velencei aktusnak, mikor a podeszta eljegyzti a tengert Velencének s a derék ur aranygyűrű helyett — záloggezülat dobna a tengerbe.

Népgyűlés az anzikszkártyán.

A képviselőház ülése alatt báró Kaas Ivor egy érdekes képeslevelezőlapot adott kézről-kézre a folyosón és benn az ülésteremben. Az anzikszkártyán levő kép ezt a feliratot viseli: „Népgyűlés a katonai javaslatok mellett”. Maga a kép néhány gyereket és vagy 2 felnőtt embert ábrázol, kik komoly arccal hallgatják egy tárgonzán álló embernek a beszédét. Köztük van hivatalos komolysággal a város dobosa is, kezében egy papírlappal, amelyre a határozati javaslat van írva. Az egész kép a dévai népgyűlést figurazza ki s nyilván valamelyik dévai amatőrnek a tréfás ötlete. Persze nagyokat kacagtak a humoros képen.

A református tanítók kérelme.

A f. szabolcsi ev. ref. egyházmegye tanítótestülete emlékiratot terjesztett a képviselőház elé, a felekezeteknél működő tanítók sérelmét ismertetve és orvoslásukat kérve. Okfejtése az emlékiratnak a következő:

Sérelmes a felekezetnél működő tanítók helyzete és szándékos mellőztetése azért, mert: 1. A tanítóképzés ma már egyöntetű. 2. A felekezeti tanítók munkásságának eredménye az állam érdekeinek szempontjából semmivel sem áll hátrább, mint az állami iskolai tanítóké. — 3. A tanítósnak igazat kell tanítani és az igazságban vetett hitet, bizodalmat táplálni; nem szabad tehát éppen ő rajta bebizonyítani, hogy nincs igazság a földön. Egyes tanítóval történhetik igazságtalanság, de a tanítóssal általában nem szabad történni. Vegye elő a képviselőház az igazság mérlegét. Mérje meg rajta a tanítósság munkájának értékét. Azután vegye elő az igazság szemüvegét és nézze meg rajta, hogy a tanítósság munkássága, a mely a rendszer napi foglalkozáson kívül még ifjúsági egyesületek, dalárdák, olvasó-egyesületek alakításából és gondolkodást irányító fölolvásokból áll; vajjon fölér-e más hivatalnokok munkásságával? A munkásság ilyen mérlegelése és vizsgálása mellett be kell ismerni a mélyen t. képviselőháznak, hogy a felekezeti tanítók mellőzése a fizetésrendezés alkalmával a legnagyobb igazságtalanság; a mely, ha megtörténnék, úgy azt a felekezeti tanítót, a a ki iskolájában igazságról mer beszélni, meg kell csapni: mert önmagában bizonyosan érzi, családja nyomoruságában és elhagyatottságában mindennap látja, hogy hazudik, mikor igazságról tanít, mert nincs igazság a földön.

Emelje törvénynyé az országgyűlés azt: hogy a felekezeti tanítók fizetése az állami tanítók fizetésével mindenben egyenlően rendeztessék. — Ennek kapcsán kötelezze az iskolafenntartó hatóságokat és egyházakat is arra, hogy tanítóik fizetését a törvény értelmében rendezzék. Ahol pedig a felekezetek ezt szegénységök miatt nem tehetnék, ott vagy az iskolákat adják át az államnak, vagy pedig az államtól kérjék a fizetés kiegészítését.

Ingatlanok forgalma.

Gebeji Ferencz és neje Fejér Zsuzsánna veszik a debreczeni 3417 sz. tjkvben foglalt 498 négyszögöl csapókerti szőlőt Szabó Jánostól 1200 kor. Bundi Mihály veszi a debreczeni 6172. sz. tjkvben foglalt 304 négyszögöl csapókerti szőlőt Bihari András és neje Tiszai Mariától 1400 kor. Özv. Kovács Jánosné Dobi Mária veszi a debreczeni 6586. sz. tjkvben foglalt 8 hold 400 négyszögöl ondódi földet Bányai Istvántól 6800 koronáért. Rölíg Ede és neje Horváth Juliánna

veszik a debreczeni 3228. sz. tjkvben foglalt Baros-utca 21. sz. házat Güttler Ferencz és társaitól 14 koronáért.

Debreczeni rövid hírek.

Megbüntetett sztrájkolók. Az elmúlt napokban a sztrájkoló pékmunkások több pékműhelybe behatoltak és az ott dolgozó munkásokat megakadályozták munkájokban. Az erőszakoskodó sztrájkolókat ma vonta felelősségre a rendőrség. Az ítélet elég szigorú, egyenként 300 korona pénzbüntetésre 15 napi elzárásra ítélték őket. Az elítéltek az ítélet ellen felebbezést jelentettek be. —

Váratlan pénztárvizsgálat. Ma délelőtt a házipénztárban váratlan pénztárvizsgálatot tartottak. A pénztárvizsgálóbizottság, Vecsey Imre főjegyző, Ábrahám László főügyész, Roncsik Lajos főszámvevő, ifj. Schvarcz Vilmos és dr. Bacsó Dezső bizottsági tagok részvételével, tüzetesen átvizsgálta a könyveket, megszámlálta a pénzkészletet. A bizottság a pénztárnál mindent a legnagyobb rendben talált. —

Öngyilkossági kísérlet. Fejes László asztalos felesége régóta gyógyíthatatlan szivbajban szenved. A szenvedések miatt életunt asszony öngyilkosságra vetemedve akart az élettől megválni. Férje és gyermekei távollétében a nyakát beretvével metszette fel. A súlyosan sérült asszonyt ápolás végett a kórházba szállították. —

Reformok az adóügyosztálynál. Csóka Sámuel adóügyi tanácsnok a jövő hóban az adókezelés egyszerűsítésének tanulmányozására Szathmáry Mihály adóketővel, Budapestre, onnan Szegedre utazik, amely városoknak adóügyosztályai tudvalevőleg mintaszerű kezelés alatt állanak az országban. Visszatértekor Csóka Sámuel a szerzett tapasztalatok alapján megteszi javaslatát az adóügyosztály újjászervezésére. —

Ismét elmarad a sorozás. A honvédelmi miniszter számítása csütörtököt vallott. Egyik leiratában májust jelölte meg a katonai sorozások utolsó határhónapjául. De Fejérváry tervez, a hazafias ellenzék végez és az osztráklelkű miniszter ur csalatkozik. Így a sorozás határidejét, a katonai ügyosztályhoz küldött leirata szerint, júniusra helyezi kilátásba.

Dr. Brunner Lajos

szem- és fülorvos f. hó 21-e óta Hunyadi (Kisvárad) utca 2. sz. alatt lakik.

Jó tanács.

Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a „Sétatéri“ vagy a „Margit-szigeti“ fűmagkeveréket. Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére.

Nyilatkozat.

A szolyvai és Luhi Erzsébet vizek mint gyógy és élvezeti vizek, rendkívül kedvelt-ségűek. A szolyvai vizet különösen gyomorhaj ellen kitűnő stkerrel használok. Dr. Laufner Miksa Nyiregyháza.

A szolyvai ásványviz kitűnő üdítő ital. A savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

SZINHÁZ.**Műsor:**

Kedden, „B“ bérletben Kéz kezet mos. Vigjáték.

Szerdán, „C“ bérletben Bob herczeg. Operette.

Csütörtökön Palmay Ilka vendégfellépéssel felemelt helyárral „A“ bérletszűnetben Niniss. Énekes bohózat.

Pénteken „A“ bérletben Arany ember. Sziumü.

Szombaton Palmay Ilka vendégfellépéssel felemelt helyárral „B“ bérletszűnetben Nöemanczipáció. Énekes bohózat.

Vasárnap d. u. bérletszűnet Goldstein Számi. Eredeti fővárosi életkép.

Este Beck Vilmos, a m. kir. operaház tagjának és Beckné Kertész Ellának vendégfellépéssel bérletszűnetben Loute. Bohózat.

Hétfőn Palmay Ilka bucsufellépéssel felemelt helyárral „C“ bérletszűnetben Bajusz. Énekes játék.

Kéz kezet mos.

(Herczeg Ferencz vigjátéka. Első előadása a debreczeni városi színházban 1903 április 18-án.)

Herczeg Ferencztől már megszoktuk, hogy valahányszor új munkával lép a közönség elé, mindig hoz magával valami újat, meglepőt, eredetit. Kitaposott ösvényen nem szeret járni, maga tör magának utat. Tehetése van annyira erős és eredeti, hogy az új ösvényen is ingadozás nélkül tör célja felé.

A kéz kezet mos ez. vigjátékával is új ösvényt nyitott, ha ezen az uton követik őt fiatal iróink, nevezetes célhoz juthatnak el, a magyar szatirikus vigjáték megteremtéséhez.

Mert a Herczeg darabja — s ez nagy érdeme — tősgyökeres magyar vigjáték, másodsorban pedig szatirikus a szó legteljesebb értelmében.

Éles szemével kiszemelte társadalmunk riktó hibái közül a legrikítóbbat, a protekciót, mely mint a sógorság-komaság szükség-szerű következménye, vérbeli magyar hibának tekinthető. Hogy közéletünk annyira elzüllött, alighanem ennek az egyetlen hibának kell betudnunk. Ezt a hibát világítja meg minden oldalról kegyetlenül éles, a veséken átható Röntgen-sugárral.

Alakjai, melyeken a protekció visszáságait bemutatja, a modern magyar, főleg budapesti társaséletből valók. Mindegyikre könnyű ráismerni, hiszen itt szaladgálnak köztünk, szinte állandóvá lettek alakjai nemcsak a fővárosi, hanem a vidéki életnek is.

Érdekes**ujdonságok****érkeztek****MENTZE HENRIK ujdonságok áruházába**

DEBRECZEN, Piacz- és Szent-Anna-utca sarkán.

A hol a nagyérdemű vevő közönség kényelmére, bárki a **legolcsóbb szabott árak mellett** szerezheti be szükségletét, — u. m.: finom bőrárak, pénz, szivar és cigaretta tárczák, sport és játékszerek: football labdák, tenis rahettek és labdák; finom aczél és késárak, ollók, zsebkések, botretvák és Lorotváló készülékek, háztartási különlegességek, alkalmi ajándékok, fésűk, kefék, **illatszerek, húsvéti öntözők** és mindenféle pipere kellékeket.

Ezeket végig a szatira virgácsával oly erővel, hogy akiknek a subintás száma volt, a fővárosi színház nézőterén aligha föl nem szisszentek belé. Nem is népszerű darab a fővárosi társadalom bizonyos köreiben.

A meséje a szerzőnek egy az Új Időkben nemrég megjelent novellája alapján készült.

Zentay udvari tanácsos (Bécs) egy sajtósági irodát tart fenn. Protekciót közvetít. Széleskörű összeköttetésekkel minden olyan dolgot, amiben protekció játszhatik szerepet, tehát hivatali, viczinálist stb. a kéz kezét mos elvénel fogva kieszközöl. Van egy elkényeztetett leánya (Csige Ilonka) igazi fővárosi modern szaloncsemete, aki szerelmes Solyom Sándorra (Cserny) Zentay titkárába, aki több összetételű körülmény folytán azt hiszi magáról, hogy ő Ignác Szalvátor főherceg természetes fia. Ezt megtudja a leány unokatestvére Zentay Anna (Hahnel Aranka) egy szellemes jólelkű asszonyka, aki föl is használja ezt a körülményt a szerelmesek javára.

Persze, amint a léha társaság megtudja, hogy minő protekció-bánya rejlik a főherceggel való ilyen összeköttetésben, figyelmével azonnal Solyom felé fordul. Zentay neki adja a lányát, sőt fényes állást is szerez számára.

Itt már a szatira eleven húst érint. A szolgálalkúság olyan foka ez, aminek igazságában kételkednénk, ha az élet akár mindennap példával nem igazolná. Ez a vágás az egész magyar közélet legfájóbb részét érinti. De csak hadd fájjon, talán használnak azoknak, akik ludasok benne.

Solyom tehát azon hiedelem révén, hogy ő egy főherceg természetes fia, a helyzet magaslatára emelkedik. Azonban a harmadik fölvonásban annál nagyobb zuhan. Lőrincz, a főherceg komornyikja (Krémér) a darab legremekebb alakja, elarulja, hogy Solyomnak semmi köze a főherceghoz, mert ő egy suszternek, Lőrincz régen elhalt jóbarátjának törvényes fia. Felsült az egész társaság. A történeteken azonban már nem lehet változtatni, a szerelmes pár egy másé lesz.

Ez azonban csupán váza a mesének. A protekciót hajhaszó remek figurák egész csoportja játszik bele egymást erő ötletes, vidám jelenetekben. Az író szellemessége pazarul csillog bennük. Ostoroz, csip, vág fáradhatatlanul, de soha sem ismétli magát, mindig friss és mulattató marad.

A szereplők közül Hahnel Aranka, Krémér és Faragó kifogástalanul játszottak. Mindhárom kitűnő szerepben kitűnően állottak meg a helyüket. Bács Károly, mint Zentay ügyes játékával negyediknek csatlakozik hozzájuk.

Kisebbszerepekben kiváltak még Patkai, mint Kabóczay, egy stréber építész, Sebestény a hülye Borhidó báró szerepében, Klenovits, mint Berkenyey képviselő. Csige Ilonka jó szerephez jutott. Nem mondjuk, hogy rosszul játszotta meg, azonban az a szerep oly természetű, hogy azt különül, sokkal jellegzetesebben is meg lehetett volna játszani.

Cserny nagyon bátorlalanul játszott. Kivált a kezeivel nem tudott mit csinálni. Egy nagyon kedvelt mozdulatára figyelmeztetjük: szereti a fejét olyanformán végigsimítani, mintha a parókáját szorítaná a homlokához. Erről szokják le, ha nevetséges nem akar lenni.

Iványi egy protekciót kereső félnék tudóst játszott. A maszka teljesen megfelelő volt, a játék azonban tulzolt. Annnyira gyerekesen gyámoltalannak azt az alakot nem szabad föltüntetnie, mert az már az igazság rovására megy.

Az összjáték egyáltalán nem volt kifogástalan. Az utolsó simitások hiányzottak róla, azért volt oly döcögős.

Ha ezen a hiányon segítenek, akkor a többi előadás mind a darab értéke, mind előadás tekintetében olyan lesz, hogy a legmelegebben ajánlhatjuk közönségünk figyelmébe. Mulatságosnak van legalább is olyan, mint pl. a Doktor ur, irodalmi érték dolgában pedig messze fölülte áll.

(—s.—c.)

IRODALOM.

(Gyöngyösy László újabb könyve.)

A banda tagjai szemérmetlen dicsekvéssel, pajtáskodással tukmálják a fővárosi személtudalom jelesait, ajrópereskedőket tucatzával, a magyar olvasó közönség kegyébe és nyakára a hangos dobolással, trombitálással sikerül is ideig-óráig megleveszteni az ujságok larmájától kábult olvasóközönséget egyik-másik fővárosi tollforgatónak a mondva-csiná t nagysága, mesterkelt eredetisége, fel-fujt képességei feől; pedig ha a zagyvatek nyelven, romlott izléssel, idegen felfogással, erkölcsileg fogyatékos művet megösmerte a művelt olvasó — kiábrándult.

Az az író, kinek most előttem fekszik a szerény, vékonyka füzésű könyve, a legújabb könyve, nem tartozik semmiféle bandába. A miket eddig elért, a miket eddig alkotott: Istentől áldott erős magyar tehetségének szines, izes gyümölcsei. Gyöngyösy Lászlót, a kalvinista származásu bártfai tanárt, értem, ki a múlt évben „Belső emberek” czimén adott ki regényt, éppen innét a hajduság világából festegetven a buzatermő fekete föld eredeti világot, eredeti emberét és életét, melynek telivér magyar minden porszeme, minden hangulata, minden törekvése, minden gyümölcse.

Akkor én ezta hajdu társadalmat élesen, de mégis kedves hűséggel, az igazi hivatott író jellemző utánozhatatlan eredetiséggel mutogató, pompás magyar regényt olvasás végett odaadtam hajduszülőföldemre hajdubarátainnak, máiglan sem kaptam vissza. Kézről-kézre adogatják. Mintegy tükörbe nézve szórakoznak a pompás magyar könyvön; de a koronát alighanem sajnálnák már érte kiadni (annyiba kerül), talán részben azért is, mert a czimboraság nem dobolt, hazudozott mellette? Pedig az igazi életös meret betűivel, a magyarság iránti szeretettel van megírva ez a könyv, mely után most újabb műve jelent meg a sokoldalú, kiváló tehetségű kalvinista magyar írónak: Gyöngyösynek.

Legújabb könyvének czíme „Fiatal házások s egyéb elbeszélések.” Az ara ennek a könyvnek is csak 1 korona. Budapesten nyomták. Biloveszky József bártfai ügyvéd adta ki. Singer és Wolfner budapesti könyvkereskedésében kapható. Mindössze is 72 oldalnyi vékonyka füzet ez; de értékes magyar minden lapja. A szerző az első kedves elbeszélésről keresztelte el a könyvet „Fiatal házások” czimre. Jóízű, derűs leírás ez, a babás kis tapasztalatlan, tanulatlan menyecskéből, miként fejlődik ki a kardos menyecske és a csélesap fiatal férj uram, ki a Maczinkó juhász bogárszemű, ringós dereku menyecskéjére vetette a szemét — midőn a kaczkai juhásznő a kis tekintetesné tanítására főzőasszonyul szegődik a vörös pléhfedeles uri házhoz —, miként lesz letromfolt, megjuhászított hü férj. Nagyonbészben Maczinkó a juhász juhászítja meg csélesap uramat.

Ez a juhász a magyar pusztának, a magyar pásztoreletnek fia oly erőteljesen van ebben

a könyvben leírva, hogy az irás mintául szolgálhatna festőnek, szobrásznak. Azok pedig, akik a magyar életet a maga természetes valóságában ösmerik: vidulni, derülni fognak a falusi történet kedves leírásain, sőt némelyik fiatal tekintetes asszonyka, ki a sok kiiskolázás, zongorázás, himzés miatt hadilábon állott a főzőkanállal, megszivlelhető tanulságokat olvashat ki a történetből; mert a jóétvágyu férjuraemekra rendszeren hatással van a bogárszemű Török Böskék főzte és takaros forgolódása, ámde csélesapságra hajlandó ifju férjuraek előtt is ott topog juhász Maczinkó a puszták bölése. Annak a lezkeje sem biztató.

„Sötét napok” a második történet... Megrázó visszaemlékezés, leírás ez a nagy kolera idejéből, midőn falvak lakossága pusztult ki és az akkoriban még diákosors szerző is elveszíté az első ideált és a hatalmas, erős embert, az édesatyját, ki halála előtt rövid idővel még muzsikaszó mellett daczolt a rettenetes veszedelemmel.

A „Bogár hőstette” a természet világából van véve. Erőtől duzzadó leírás. A bársonyfekete Bogár lónak megkapó küzdesét írja le az éhes farkasokkal, ezenközben erős, érdekes magyarakokat, szokásokat is megörökítve... Egyébként, írja a szerző „Bogár hozzá méltó hősiesség halállal a hazaért halt meg, a forradalom idején a kereszturi csatában lötték ki az apám atól...”

A lapok világának pusztult alakját örökítette meg a szerző „A vészhalász” czimű utolsó történetében. A lapvilágát, a magyahalász alakját, életét, szokásait rövidtörténet keretében jellemzőbb festéssel, erősebb magyar nyelven még nem igen örökítették meg. A magyar égbolt derűs napja ragyogja körül a különös világot, a különös embert.

A fővárosi kikiáltott irodalmárok nagyrészenek sejtelmé sincs a Gyöngyösy által örökített magyar életéről és közülök az elsőbbség is lezskét vehetnének a Gyöngyösy erőteljes, tiszta, zamatos ősi szokásokban gazdag magyar nyelvezetű írásai után. Én pedig e kalvinista magyar tanár könyvét szeretettel ajánlom tinétek kedves olvasók.

Ifjabb Mórincz Pál.

CSARNOK.

Szunyog-história.

(Elbeszélés.)

Irta: Azar.

(7.)

Gyermekkoromban, amikor otthon a Harangodon nyári estendekkor kint ültem a pusztán, a házunk előtt, sokszor hallottam a késő csöndes éjben messze-messziről valami keserves, vészjelző, rettenetes bögest. Olyankor mindig megkérdeztem az öreg „strázsá” t. Székely Jánost.

— Mi az János? Hol bög az a marha, az bajban van!?

— Igenis. Bajban van. A Taktaközön valami marha belépett az ingoványba.

— Hát mi lesz vele?

— Semmi.

— De hát mégis?

— Megezik a vérit a piócák, a többi a rákok meg a halak.

— Hát nem lehet segíteni?

S az öreg ilyenkor mindig felem fordítá a vén ragyás orcáját, megcsóválta a fejét és nagy komolyan mondá:

— Nem, urfi! Én egyszer megpróbáltam, de majdnem odaveszttem.

— Hogy-hogy öreg?

— Hát úgy, hogy bementem a tehen

után az ingoványra, hogy fogjam meg a szarvát, hogy úgy huzzam ki — bizony nem lehetett.

— Miért?

— Azért, mert beszakadt az egyik lábam alatt az ingovány és én elkezdék süppedni, süppedni, lefelé a pokolfenekébe.

— Hát aztán?

— Már csak a vállam, a két karom, meg a fejem volt kint, már azt hívém, hogy végem van.

— Hogy menekült meg?

Hat úgy, urfi, hogy ott volt a kenyérespajtásom is, a kaptári csikósgazda Portörő Mihály, az kiálta reám: Ne mozdulj komám, mert meghalsz, odaveszted magad. Tartsad a fejed keményen, reá dobom a pányvámat.

— Hát sikerült-e?

— Nem egészen. Hanem az egyik kezemre ráhurokolódott a pányva, én meg még a másikra is rátekerítém s úgy huzzak ki, „hasmánt.”

(A Portörő család Rákóczinak a Harangodon puskapor-törői voltak, a „hasmánt” pedig azt jelenti, hogy az öreg, amikor huzni kezdték, hasrafeküdt az ingoványra és úgy szabadult. Igen bizony.)

Mindezeket pedig azért írom ide, hogy tessék megérteni a következőket:

Tokajtól Báj felé a lápokon, ingoványokon által csak egy töltés-ut vezet. Bájba ellenség sem a tatár, sem a török, sem a labancz időkben soha be nem tette a lábát. A Gombai Bájyak soha ellenséget nem láttak a földjükön. Azonban ők eleget harcoltak, mert hát elmenének a hazát védeni. El is estek sokan, sokan.

A Bájyak Rákóczinak a kincstartói voltak. Ha a Sárosi vár, Kassa, Sáros-Patak felől bajok mutatkoztak, a kincstartó Báj társzekereken vitte a kincset a sajátjába.

Az ellenség soha el nem vette, mindig beszámolt vele, azért szerette Rákóczi, a fejedelem.

Hát mentünk mendegéltünk. Álmos is voltam, — úgy bóbiskoltam a brieskámton, mint egy szárnyaszegett árva golya, amely nem tudja, hogy jobb hazába megyen-e? A meleg nyári délutánon pedig olyan impozáns bögölyök repkedtek, hogy az én derék két hegedűnyaku sárgám egyszer-egyszer ragadni kezdett. (Zsibói faj.) Néha olyat randítottak egy-egy döczenénél, (gödör), hogy felébredék és néztem körül, hogy hol van Ilonka, Mariska meg az a kaján Szunyogh! Mivel hogy arról is álmodtam.

Egyszer csak, úgy félig ébren, félig álmomban, hallom, hogy a kocsisom azt mondja:

— Ho-ó!

— Mi az, Lajos?!

— Itt vagyunk a „Tatár halom” nál.

Ugy látom, nem jó a töltés, valaki bele-
rontott.

Csakugyan úgy volt. Valaki a lápon, ingoványon át évszázadok óta csinált rőzse (rakatytya, reketytye) töltést megrontotta. De csak kicsiny helyen.

— Se baj, Eredj hozz a töltésről, ahonnan lehet venni, rőzsét, béhányjuk és átmegyünk.

Ugy is volt. Lajos hozott vagy husz felesleges rakattya-köteget, azt beraktuk a megszakadt helyébe, én a gyeplőt tartám, Lajos vezette a két sárgát (a Weselényi-félet) gyeplő-száron és általmenénk a veszedelmes helyen, a „Tatár-halom” lábán, ingoványán.

Igazán nem volt tréfa. Két erdélyi tüzes fajtával, (a hegedű-nyakuakkal), sok bögölyvel és borgazdasági (!) éjjel után való napon, ilyen uton menni!

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

D. Juliska. Kedves írásait szívesen fogadjuk és közöljük. Terem ott történet, bőven terem az ákáczás, aranybuzát termő hajduföldön.

Huittér 13 Mszében. Nagyon, de nagyon örülök a tisztelt barátom által kezdeményezett ügy sikerének. A közölt levelet, mely a száz atyánkiái kulturális életének magas nivóját újabb jellemző oldalról mutatja be és állítja elénk, az okulásra érdemes, tespedésünkben vétkes magyarok elé, örömmel közlöm, mihelyt a jelzett meghívások felől értesítést veszek nagytiszteletű dr. Csiky tanár urtól, a ki igazán dicséretes buzgósággal, önzetlenséggel, kitartással működik a mind a magyarságra, mind a szászokra csak üdvös közeledésnek és egymás megértésének fejlesztésén. Ő majd a kért dologra vonatkozólag is megküldi az értesítéseket. Magam részéről alig várom, hogy tisztelt uramat és a jó ügygyel rokonszenvező szász barátainkat személyesen is megösmérhessem.

G. Gy. Bujváros. Kötetét megkaptam. Átolvasván, érdeme szerint, ösmertetjük.

L. K. Budapest. Főntjártam Budapesten; de a veszedelmes időjárás miatt nem mehettem át hozzád. A művész barátunktól küldött üzenetemet megkaptad-e? Egyidejűleg pedig kérlek, hogy személyesen vagy írásban szíveskedj érintkezésbe lépni az általam jelezett barátainkkal. Ők magokévá tették az ügyet és várva várják, mikor kapják kezükhöz az ügyre vonatkozó kérvényező irást. A minden tekintetben pompás, hatalmas, a magyar szakirodalomban páratlan nagy művedhez: „A vadászat mesterség könyve”-hez ismételten gratulálok. E nagy és gazdag munka valóban teljes előismerést érdemel a legilletékesebb helyekről is.

OOOOOO OOOOOO OOOOOO

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa Utócai
Debreczen. Kistemplom bazár.

A költözködési idényre ajánlják

szőnyeg, függöny, linoleum ágy és asztal terítőket, Madráczok, Paplanok, Butorszöveteket.

== Óriási váasztékban. ==

Szabott ár. Előzékeny kiszolgálás.

OOOOOO OOOOOO OOOOOO

Boros Testvérek nőidivat áruházában

Divatos Ruhakelmék, Selymek, Jó
Jó Sefrek, Batisztok, Vász-
Olesó nak, Szőnyegek, Füg-
nyök, Agyterítő, Pipere Olesó
Divatos cikkek.

Olesó törlesztés

kölcsönöket a legjobb helyen gyorsan ki-
eszközöl Rácz Béla bankirodája Debreczen,
csapó-u. 12. 25 pénzintézettel áll összeköt-
tetésben, összegyűjtött kölcsön kérvényeit a
Bank külön intézi el.

Eladó páva. Egy kakas és két
tojó páva eladó
20 koronáért Arany Janos-u. 19.

T. iparos urak figyel mébe. Ko-
vács köszönet, pozsonyi
köszönet, (Kox) és faszenet legjutányosabban
hához szállít Neumann és Weisz hatvan u.
5. telefon 205.

349.

Az István gőzmalom társulat GYÁRTMÁNYAINAK ÁRJEGYZÉKE

Az 1887. ápr. 18-án Bpsten tartott al-
talanos magyar malomgyűlésen megállapi-
tott s 1887. jun. 1-én életbe lépett eladási,
fizetési és szállítási módokatokra vonatkozó
egyezmények szerint.

Kötelezettség és engedmény nélkül készpénz
fizetés mellett. Zsákkal együtt. Kor. érték.
100 kiló

A. Asztali dara nagyszemű	27. —
B. " " aprószemű	26. —
O. Királyliszt	26. —
1. Lángliszt kivonat	25. —
2. Elsőrendű zsemleliszt	24.40
3. Zsemleliszt	23.80
4. Elsőr. kenyérl.	23.40
5. Közép kenyérliszt	22.80
6. Kenyérl.	21.80
7. Barna kenyérl.	20.80
7½ " " II.	19.80
8. a. " " III.	15.40
11. Finom korpa zsákkal	8.40
12. Durva korpa zsákkal	8.40
Csirkebuza zsák nélkül	7.60

A zsákok súlytartalma, teljsúlyt tiszta súlynak véve.

A. B. 0—6 számig	85 kiló
7. és 8. sz.	70 kiló
11. 12.	50 kiló

Debreczen, 1903. ápril 21.

„István” gőzmalom társulat.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására
hozni, hogy évtizedek óta Kossuth-u. 6 sz. a. levő

liszt- és korpa-raktárunkat f. évi május hó 1-től

Nagycsapó-utca 6 számú — **Fiók örökösök** — házába, közvetlen
a Takarékszövetkezet szomszédságába helyezük át.

Teljes tisztelettel

az igazgatóság.

REMEK!

Creppe és Gazé-Boák
Csipke Gallérok
Selyem és Gazé
Női Nyakkendők
En tout cas
Divat Napernyők
Férfi Nyakkendők

nagy választékban
kaphatók.

Bosznay J. és Társa

divatáruháza

DEBRECZEN, Kossuth-utca 5.

Jó házból való 13—15 éves fiu
tanulónak

felvétetik

Jeszenszky T. F.

fűszer, csemege és szépségi külön-
legességek beviteli üzletében

Felka, Szepes megye.

Üzlet átalakítás miatt
a legfinomabb

férfi kalapok és nyakkendők
rendkívül leszállított árban

kaphatók

Szent-Királyi Tivadar

műiparúru üzletében.

Schicht-szappan

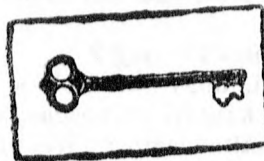
Védjegy

szarvas

vagy

kulcs

legkiadósabb és azért a legolesőbb szappan.

Minden ártalmas vegytéktől tiszta.

Mindenütt kapható!

A vásárlásnál különösen arra vigyázzunk, hogy minden darab szappanon
a **Schicht** név és egy a fenti védjegyekből rajta legyen.

Egyedül valódi angol

Gyógyszerész A. THIERRY BALZSAM

Közegészségügyileg megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése keresk. törvénytörési mintavédelem alatt áll.

E balzsam belsőleg és külsőleg használ: 1. Utolérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek kóros bajainál, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyít a legrégebb bajoknál is. 2. Kiváló hatása van torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a hideglelést. 4. Meglepő gyorsan gyógyítja a gyomor szélgyörsöt s a tagrángatásokat. 5. Megment az aranyeres fájdalomtól s kigyógyít a Hämorrhoidákban, szeliden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, üres fogaknál és szájröghadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbűffogést, a szájnak s a gyomornak büzt. 7. Nagyon jó gyógyszer kül és belbajoknál, u. m. sebeknél, lázhólyag, szemölcs, égési sebek, fagyos tagoknál, rüh és kiütéseknél, megszünteti a fejfájást, szakgatást, rheumát, fülbántalmakat stb. Csak mindig vigyázzunk a **mellékelt zöld mezejű apácza-védjegyre!** Hamisítá- októl legjobban óvakodunk, ha **egyenesen** gyáramból Ausztria-Magyarország minden állomására franco rendelünk 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronaért, Bosznia és Herzegovinában 4 kor. 60 fillér. Kevesebb nem küldeték. Szétküldés előfizetés vagy az összeg utánvétele mellett.

Gyógyszer A. Thierry balzsam és Centifolia kenőcs.

Eme két gyógyhatásában utólérhetetlen szer soha nem romlik el, sőt mentül régebb, annál jobb nem árt a szernek fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással van, s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi segély, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak haszontalan elprédáljuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család készletében e világhírű, olcsó, megbízható, a mellett ártalmatlan szerből. A hol nem bizonyos, hogy az én kitűnő szerem, ott ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. Czim: 2.

Apotheker Thierry (Adolf) Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.

**Tavaszi ruhák
festését és
tisztítását**

kifogástalanul teljesíti
Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító
intézete

Debreczen
Széchényi utca 42.

Vidéki tudakozódásokra azonnali válasz.